

na schooltijd

Uit de school geklapt Nieuwe media en literaire activiteiten

**Een – zeker niet volledig –
overzicht van interessante
websites, organisaties en
activiteiten.**

Websites en organisaties

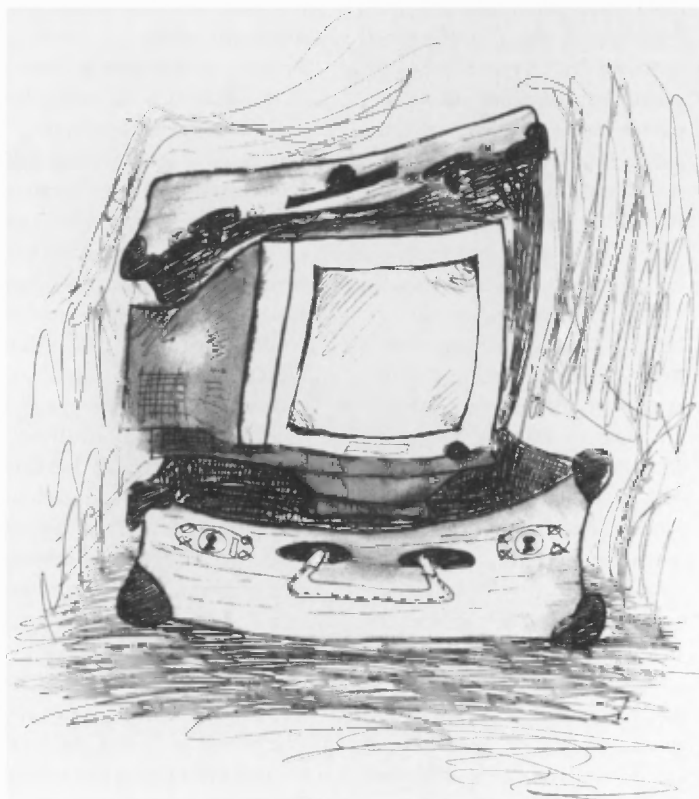
Het wereldwijde web biedt talloze mogelijkheden voor de literatuurlessen. Zelf vind ik zoeken via de startpagina erg plezierig (www.startpagina.nl). Klik daar op 'alfabetisch

overzicht' en een verzameling trefwoorden verschijnt, van 'artiesten', 'borsato' en 'cabaret' tot 'literatuur', 'boeken' en 'schrijvers'. Daarnaast zijn er de site over schrijvers en de site 'zelf schrijven'. Verder hebben we de site www.literatuur.pagina.nl geraadpleegd: een fraai overzicht van sites, gerangschikt op bijvoorbeeld 'Literatuur Nederlands' met onder meer bibliografieën, Letterkundig Museum, Stichting Perdu, sites van schrijvers als Jeroen

Brouwers, Freek de Jonge en Marcel Möring. De laatstgenoemde biedt een Nederlandstalige bibliografie en een Engelstalig overzicht van vertaalde titels en sites waar deze besteld kunnen worden. Ook kan men zoeken op trefwoorden als 'over schrijvers', bijvoorbeeld Gerrit Achterberg, Harry Mulisch, Toon Tellegen, 'zelf schrijven' waaronder de eerder genoemde schrijfsite, het dichtersweb en schrijf.com genoemd worden, maar ook boekhandels, actualiteiten, tijdschriften – zowel in druk als on line, 'uittreksels' etcetera. Als de site 'jeugdliteratuur' wordt geopend, kan doorgelinkt worden naar 'jeugdauteurs'. Daar kan bijvoorbeeld de M van Moeyaert aangeklikt worden. De van deze auteur – voorzien van foto en handtekening – toont behalve een tekst over Bart Moeyaerts schrijverschap ook de titels van zijn boeken die verschenen bij Querido. Staande op de titel kan doorgeklikt worden, om behalve de zakelijke gegevens ook de flaptekst te kunnen lezen.

Ook over theater is op het internet veel te vinden. Wie bijvoorbeeld de site www.theater.pagina.nl opstart, kan doorlinken naar o.a. festivals, theaters, professionele en amateurgroepen, maar ook naar scripts. Het gaat vanzelfsprekend om teksten die vrij van auteursrecht zijn, als Aeschylus,

Beckett en Goethe, en auteurs zoals Hugo Claus en Joost van den Vondel. Via www.bibliotheek.pagina.nl komen sites in beeld als 'aan bibliotheken gerelateerd' en daarvandaan naar Kinderboekenweek.net, Kennisnet of Literatuurweb, 'schoolmediatheken', en zo op Studiehuis NBLC, Educat of ICT in het onderwijs, of op de sites van internationale bibliotheken als de Koninklijke Bibliotheek Albert I, Bibliothèque Nationale de France of the British Library. Een heel handige en actuele site is www.schrijversnet.nl, met recente en uitgebreide informatie – wat een maand geleden gebeurde valt in de categorie 'oud nieuws'. Daarnaast is er een nieuwsarchief en mogelijkheden tot doorlinken met sites van auteurs en uitgevers. Ook worden overzichten gegeven van recente literaire onderscheidingen en actuele, literaire nieuwsfeiten. Zo is het gedicht 'Leegte na de ramp' te lezen dat de dichter des vaderlands, Gerrit Komrij, schreef naar aanleiding van de vuurwerkramp in Enschede. Voor een actuele literaire agenda, een zoekpagina voor wereldboeken en veel andere interessante zaken is de site van het NBLC, www.nblc.nl/bibliotheek, een handig instrument. En voor wie nog niet precies weet wat te zoeken, kan kennisnet, www.kennisnet.nl, een aardige entree vormen. Dit computernet-

na schooltijd

werk van het ministerie van OCenW verbindt diverse groepen in het onderwijs met elkaar. Scholieren, docenten, ouders, scholen, organisaties, belangstellenden en culturele instellingen kunnen via deze site met elkaar in contact komen. Ook biedt kennisnet toegang tot Dichter in het Web, een initiatief van Poetry International, een interactieve rondgang langs – tot nu toe vier – gedichten uit de vaderlandse letterkunde, van Nijhoff, Gorter, Beurskens en Van Ostaïjen.

Het literatuurweb is een site binnen het kennisnet met specifieke informatie voor het literatuuronderwijs in het studiehuis. Het is een proef met een beperkt aantal scholen en drie uitgewerkte thema's – 'dood', 'reis' en 'echt en onecht in de literatuur'. Van de drie toegangspoorten is de 'bibliotheek' vrij toegankelijk. Voor 'docentenkamer' en 'leerlingen' is een password vereist. Partners in het literatuurweb zijn onder andere museum Boijmans van Beuningen, het NBLC, het Letterkundig Museum en de afdeling Woord en Beeld van de Letterenfaculteit van de Vrije Universiteit.

Ook zijn een paar interessante cd-roms uitgebracht, hoewel zelfs een rondgang in een goed gesorteerde boekhandel weinig resultaten oplevert. De cd-rom *Leeswijzer 12-14 jaar* biedt met zijn grote verscheidenheid aan

werkvormen, lessuggesties en uitgewerkte lessen een complete didactiek leesplezier voor de basisvorming. Goed bruikbaar in de literatuurlessen in de Tweede Fase is bijvoorbeeld de serie literaire cd-roms *Een leven lang – auteursportretten in woord en beeld* van Biblion Uitgeverij, die op basis van het gelijknamige NPS radioprogramma inmiddels informatie geven over Thea Beckmann, Marjan Berk, Rudi van Dantzig, Heere Heeresma en Yvonne Keuls. Bekend wellicht zijn de andere cd-roms van Biblion, de *LiteRom*, met meer dan 50.000 artikelen over Nederlandstalige literatuur, de laatste update staat op kennisnet, met artikelen over 130 auteurs en boeken; de *FictieRom*, waarop meer dan 20.000 titels verzameld zijn van romans en verhalen die vanaf 1983 zijn verschenen, met per titel een inhoudelijke beschrijving, algemene informatie en vanaf 1990 een recensietekst en trefwoorden. Op kennisnet staat de update van de cd-rom met 74 titels en de 'UittrekselBank', een selectie van 250 uittreksels, met zogenaamde snuffelteksten, waarmee een snelle kennismaking met teksten mogelijk is. De cd-rom *Klassieke literatuur* biedt (achter)grondinformatie, literair-historische data en muziek in de periode tussen Middeleeuwen en Tachtigers. En natuurlijk is er de cd-rom *Lectori Salutem*, die de CPNB uitbracht ter gelegenheid

van de laatste Boekenweek en waarmee de gebruiker veel informatie kan krijgen over de klassieke literatuur en relevante cultuurhistorische informatie daaromheen.

Activiteiten

Op 3 november vond de tweejaarlijkse Dag van het Literatuuronderwijs plaats, georganiseerd door Stichting Bulkboek in samenwerking met Stichting Schrijver School Samenleving. Deze dag kende als thema 'School als poldermodel' en was bedoeld voor docenten uit zowel de basisvorming en de Tweede Fase als het vmbo. Voor alle drie stromen waren aparte trajecten georganiseerd. Behalve een informatie-markt waren er lezingen, bijvoorbeeld over 'oudere letterkunde en nieuwe media' en 'jeugdliteratuur in basisvorming en vmbo' en workshops als 'argumentatie en smaakontwikkeling', 'fictieonderwijs in het vmbo' en 'internet op school'. Ook is er de Dag van de Literatuur, die om het jaar wordt georganiseerd. De komende editie zal zijn op vrijdag 23 maart 2001, de voorlaatste dag van de Boekenweek, en zal plaatsvinden in de Doelen in Rotterdam. De dag is bedoeld voor leerlingen uit de Tweede Fase. Het thema is gelijk aan dat van de Boekenweek 2001, 'Land van herkomst, schrijven tussen twee culturen'. Auteurs als Oscar van den

Boogaard, Ronald Giphart en Joost Zwagerman hebben hun medewerking toegezegd. De jaarlijkse Annie M.G. Schmidt-dag op 20 mei is voor veel boekhandels en bibliotheken aanleiding om extra aandacht aan deze populaire schrijfster te schenken; afgelopen jaar organiseerde het Letterkundig Museum in Den Haag een dagprogramma met onder meer VOF de Kunst.

Nederland kent tal van poëziemanifestaties met landelijke uitstraling en bekendheid. Op 27 januari 2000 werd – in navolging van the National Poetry Day in Groot-Brittannië – voor de eerste keer de Landelijke Gedichtendag georganiseerd, met in het gehele land laagdrempelige activiteiten rond poëzie. Februari is na een eerste lustrum bijna traditiegetrouw de maand van literatuurfestival 'De Winternachten', dat ieder jaar rond een ander thema wordt georganiseerd. In dezelfde periode vindt het Poetry International Kinderfestival plaats. In april wordt de Dag van de Poëzie georganiseerd in het Limburgse Landgraaf. Een weekend lang treden dichters op in het dorp dat ook wel bekend is van Pinkpop. In dezelfde maand, en met een traditie van een twintig jaar, vindt in muziekcentrum Vredenburg in Utrecht de Nacht van de Poëzie plaats. Al ruim vijftientig jaar brengt Poetry International in juni in

na schooltijd

Rotterdam in een festival van circa tien dagen met jaarlijks een keur aan Nederlandse, maar vooral buitenlandse dichters. Sinds enkele jaren kent de stedenband Nijmegen-Arnhem en omgeving in november het festival 'De Wintertuin', waar veel dichters voordragen uit eigen werk en dwarsverbanden met andere kunstdisciplines worden gelegd. Mengvormen en overlappen met andere kunstdisciplines kenmerken al heel lang het Crossing Border Festival in Den Haag, dat sinds dit jaar in Amsterdam georganiseerd wordt. Rotterdam kent al enkele jaren het Lezersfeest, dat gecombineerd met de Dag van de Lezer op uiteenlopende locaties wordt georganiseerd. Zo wordt in de centrale bibliotheek het slotbal gehouden en in boekhandels, de schouwburg en tal van andere locaties vinden optredens, lezingen, voorstellingen en presentaties plaats. Ook op meer lokale en regionale schaal vinden interessante manifestaties plaats waar poëzie met podium verenigd wordt. Elke provincie kent zijn eigen podia, meer informatie is te vinden op www.schrijversnet.nl. Aanrader is ook een abonnement op de papieren editie van

Maandagenda Letteren, die een vrij volledig overzicht biedt van literaire manifestaties en kleinere gebeurtenissen op landelijke, regionale en lokale schaal, literaire radio- en televisieprogramma's, tentoonstellingen, actuele toneelstukken en films n.a.v. boeken, boekenmarkten en literaire cadeautips.

Adressen

- Maandagenda Letteren, Stichting Letteren, Groenstraat 75, 4841 BC Prinsenbeek, tel/fax (076) 541 27 72, www.schrijversnet.nl
- Stichting Poetry International, William Boothlaan 4, 3012 VJ Rotterdam, tel. (010) 282 27 77, www.poetry.nl
- Literaire cd-roms, Biblion Uitgeverij, Postbus 43026, 2504 AA Den Haag, tel. (070) 309 07 00, www.biblion.nl
- Stichting Bulkboek, Keizersgracht 386a, 1016 GB Amsterdam, tel. (020) 627 95 49, www.schrijversnet.nl/bulkboek
- NBLC, Postbus 43300, 2504 AH Den Haag, tel. (070) 309 01 00, www.nblc.nl

AMR

Mediagedrag van vmbo-leerlingen

Onderzoek naar het gebruik van boeken, kranten, tijdschriften en internet

Anouk Endert, die deze zomer afstudeerde aan de Hogeschool van Amsterdam (opleiding aan het Instituut voor Media- en Informatiemanagement) deed in het kader van het Bazar project – om het leesplezier onder leerlingen van het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs, vmbo, te stimuleren – onderzoek naar het mediagebruik. Zij stelde een enquête op die gericht is op het brede mediagebruik van de leerlingen (boeken, kranten, tijdschriften en internet). Deze enquête is ook geschikt om na verloop van tijd te meten of er veranderingen in het leesgedrag van de leerlingen zijn ontstaan. Het onderzoek is gehouden op vier scholen, in alle leerjaren. In totaal deden 326 leerlingen mee aan het onderzoek. Allochtone leerlingen zeggen vaker de krant te lezen dan autochtone, bij tijdschriften is dat net andersom. Naarmate de leeftijd hoger wordt, neemt de leestijd van kranten toe – van boeken neemt die af, tot de

examens in zicht komen – en favoriet in de krant zijn de voorpagina, het regionale nieuws en het sportkatern. Tijdschriften worden iets meer door meisjes dan door jongens gelezen; de *BreakOut!*, *Hitkrant* en *Donald Duck* zijn populair. Boeken worden meer door meisjes (78%) dan door jongens (44%) gelezen. Boeken lezen is populairder bij allochtone dan bij autochtone jongeren; vooral Marokkaanse meisjes zijn veellezers. Jeugdboeken zijn bij alle vmbo-lezers favoriet. Tweederde zegt wel eens gebruik te maken van internet; van hen zegt 70% dat minstens eens per week te doen. Gebrek aan een beschikbare pc wordt als reden gegeven dat er niet gesurft wordt.